

Vergaderjaar 2020–2021

26 991

Voedselveiligheid

Nr. 575

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 december 2020

Hierbij stuur ik u mijn reactie op toezeggingen aan de Tweede Kamer welke mijn voorganger heeft gedaan op het gebied van voedsel- en productveiligheid. Het betreft vier toezeggingen die zijn gedaan in het Algemeen Overleg Voedselveiligheid van 16 januari 2020 (Kamerstuk 26 991, nr. 566). Tevens wordt in deze brief ingegaan op een toezegging gedaan in een Kamerbrief over de Europese ontwikkelingen op het gebied van de interpretatie van de definitie van «vermijdbare hoeveelheden» (d.d. 8 oktober 2018). Ook wordt in deze brief de toezegging behandeld uit de beantwoording van Kamervragen over AGPO Ferrolli CV-ketels (d.d. 28 november 2019).

Voedselveiligheid

In oktober 2019 is bij een vleeswarenbedrijf een Listeria-besmetting in producten geconstateerd. Deze producten moesten uit de schappen worden gehaald, consumenten werd aangeraden deze producten niet meer te consumeren en terug te brengen naar de winkel. Ook de mogelijk besmette producten bij zorginstellingen konden niet meer worden geconsumeerd en moesten worden teruggehaald. In het Algemeen Overleg voedselveiligheid van 16 januari 2020 is toegezegd dat de NVWA de wijze waarop de terughaalactie bij de zorginstellingen is verlopen zou evalueren en de uitkomsten naar de Tweede Kamer zou sturen. De NVWA heeft de aanpak bij de zorginstellingen geëvalueerd. Ten tijde van het incident is via steekproeven nagegaan in hoeverre de zorginstellingen meewerkten aan de terughaalactie. Bij deze steekproeven bleek een deel van de zorginstellingen de berichtgeving over het incident genegeerd te hebben. Daarop zijn de betrokken brancheorganisaties benaderd en aangespoord om de zorginstellingen op te roepen tot actie. Na drie dagen werd een verbetering in de naleving gezien. Naar aanleiding van deze casus heeft het Voedingscentrum, beheerder van de hygiëncode voor voedingsverzorging in zorginstellingen, met gebruikers van de hygiëncode gesproken over de listeria-besmetting, hoe de terughaalactie is uitgevoerd en wat er verbeterd kan worden. Dit

overleg heeft geleid tot extra informatie over de te nemen maatregelen bij een besmetting in de nieuwe versie van de hygiëncode. Met deze extra informatie in de hygiëncode worden de gebruikers van de code (de zorginstellingen) beter geïnformeerd over wat zij moeten doen bij een mogelijke besmetting van producten die zij aangeleverd hebben gekregen.

De gebruikers van de code wordt geadviseerd zich per locatie te abonneren op de nieuwsbrief van de NVWA, zodat zij, naast de informatie van de branche, ook op die manier de informatie van een eventuele terugroepactie snel binnen kunnen krijgen. De NVWA heeft zelf het adressenbestand van te benaderen personen en organisaties uitgebreid. De aangepaste hygiëncode wordt nadat de afstemming met branche is afgerond door mij goedgekeurd. Hiermee is invulling gegeven aan de opvolging van de evaluatie.

In het Algemeen Overleg voedselveiligheid van 16 januari is ook toegezegd om uit te zoeken of er een verband is tussen het aantal terugroepacties/meldingen dat bij de NVWA binnenkomt en het aantal aan voedselgerelateerde ziektegevallen. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) stelt periodiek rapporten op waarin een overzicht wordt gegeven van de voedselgerelateerde uitbraken in de afgelopen periode, voor zover deze geregistreerd of gepubliceerd zijn. Het laatste rapport over de registraties van 2018–2019 is op 19 november jongstleden gepubliceerd¹. Het gaat hier om meldingen die bij het Centrum Infectieziektebestrijding (CIb) van het RIVM werden geregistreerd door de Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD'en) in het kader van de meldingsplicht van uitbraken door artsen en laboratoria, meldingen die geregistreerd werden door de NVWA en aangevuld met gepubliceerde of anderszins bekende uitbraken in deze periode. Tussen 2015 en 2018 wordt er een toename gezien in het aantal geregistreerde zieken en uitbraken, als ook het aantal meldingen door bedrijven. Globaal lijkt er een correlatie te zijn tussen het aantal uitbraken/zieken en meldingen. Desalniettemin wijst het niet op een direct (causaal) verband. De NVWA ziet in de afgelopen jaren vooral dat bedrijven meer controles op producten uitvoeren en daardoor ook vaker afwijkingen vinden en dit melden. Er zijn geen aanwijzingen dat vaker levensmiddelen onveilig zijn. De stijging in het aantal uitbraken/zieken kan deels worden verklaard door een veranderde registratiesystematiek, maar kan voor een ander deel niet goed verklaard worden. Het zou een indicatie voor meer zieken door onveilig voedsel kunnen zijn, maar ook een grotere bekendheid met en bereidheid tot het melden van een voedselinfectie.

Tijdens het Algemeen Overleg voedselveiligheid van 16 januari sprak de Kamer ook over de berekeningen die EFSA maakt van de cumulatieve blootstelling van de consument aan residuen van gewasbeschermingsmiddelen. Tot nog toe is dat gedaan voor effecten op het zenuwstelsel en de schildklier. Er is in het overleg toegezegd dat nagegaan zou worden wanneer EFSA de methode gereed heeft om de cumulatieve blootstelling van gewasbeschermingsmiddelen met effecten op het endocriene systeem (hormoonhuishouding) te kunnen berekenen. Ook zou bij EFSA het belang van het snel beschikbaar komen van berekeningen voor met name de ontwikkeling (van het zenuwstelsel) van jonge kinderen worden aangekaart.

Het project om cumulatieve blootstelling te berekenen is gestart vanuit de behoefte om bij een gebleken te hoge cumulatieve blootstelling het beleid te kunnen aanscherpen. Het beleid bij hormoonverstoring is al maximaal restrictief: gewasbeschermingsmiddelen worden van de markt gehaald als

¹ Registratie voedselgerelateerde uitbraken in Nederland, 2018–2019. RIVM rapport 2020–0131. I.H.M. Friesema et al. <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2020-0131.pdf>

zij hormoonverstorend blijken te zijn, hoe groot of klein het hormoneffect ook is. De uitkomsten van cumulatieve berekeningen van het hormonale effect zouden dit beleid niet veranderen. Nu de methode voor het berekenen van de cumulatieve blootstelling beschikbaar is, gaat EFSA de komende jaren ook andere cumulatieve effecten berekenen. Welke daarbij met voorrang worden opgepakt, is op dit moment onderwerp van discussie. Ik wil de uitkomst van deze prioriteitsstelling afwachten en in de tussentijd geen eigen prioriteitstelling te doen.

Ook is u toegezegd het RIVM met de meest actuele residugegevens opnieuw een berekening van de cumulatieve inname van gewasbeschermingsmiddelen met effecten op het zenuwstelsel te laten uitvoeren en u de resultaten daarvan toe te sturen². Deze resultaten, samengevat in een factsheet, treft u aan in een aparte bijlage³. Het RIVM heeft het onderzoek uitgevoerd met dezelfde onderzoeksmethode als die uit 2018, maar op basis van een verbeterde afbakening van de middelen die inwerken op het zenuwstelsel. Daarnaast zijn recentere voedselconsumptiegegevens (afkomstig van de Voedselconsumptiepeiling 2012–2016) en gegevens over de hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen op Nederlandse voedingsmiddelen gebruikt (afkomstig van de NVWA 2016–2018). Net als het onderzoek uit 2018 blijkt dat zelfs een hoge dagelijkse blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen (door het eten van grote porties producten waar gewasbeschermingsmiddelen op zitten of het eten van producten waar een hoge hoeveelheid gewasbeschermingsmiddelen op zit) lager is dan de blootstelling die nog als veilig wordt geacht. Er is dus voor deze groep middelen geen sprake van gezondheidsrisico's voor de Nederlandse bevolking.

Productveiligheid

In de brief van 8 oktober 2018⁴ is toegezegd dat de Tweede Kamer geïnformeerd zou worden over de Europese ontwikkelingen omtrent verboden stoffen die in onvermijdbare hoeveelheden in cosmetische producten voorkomen. Nederland heeft het vraagstuk gepresenteerd en voorstellen voor een verbetering gedaan in het Standing Committee on Cosmetic Products (de werkgroep van de Europese Commissie waar door Commissie en lidstaten wijzigingen en interpretatie van de Europese Cosmeticaverordening worden besproken). Daarnaast heeft Nederland bij de Europese Commissie per brief op hoogambtelijk niveau aandacht gevraagd voor deze kwestie. De Europese Commissie heeft in antwoord op de brief gemeld niet van plan te zijn aanvullende maatregelen te nemen. VWS bezint zich op eventuele vervolgstappen.

In de beantwoording op de vragen van de Kamerleden Beckerman (SP) en Koerhuis (VVD) over gevaarlijke AGPO Ferroli CV-ketels (ingezonden 21 oktober 2019) van 28 november 2019⁵ is toegezegd de Kamer te informeren over de voortgang van de door de NVWA aan Ferroli opgelegde corrigerende acties. Het gaat hier om de volgende acties:

1. Ferroli moet zo snel mogelijk en voor het begin van komende stookseizoen een waarschuwing uitbrengen aan de bezitters en vermoedelijke bezitters van de AGPO Ferroli CV-ketels van de typen Econpact, Ultima, MegaDense en MegaLux. Daarin moet nadrukkelijk gewezen worden op de noodzaak de cv-ketel te laten controleren en het noodzakelijk onderhoud te laten uitvoeren en dat dit door een

² Kamerstuk 27 858, nr. 505

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

⁴ Kamerstuk 25 834, nr. 152

⁵ Aanhangsel Handelingen II 2019/20, nr. 871

deskundige en met de bewuste cv-ketels bekend zijnde monteur respectievelijk installateur gebeurt.

2. Ferroli moet de laatste versie van de onderhoudsinstructies daarbij actief en kosteloos ter beschikking stellen aan zowel de bezitters van de bedoelde cv-ketels als aan de onderhouds- en installatiebureaus.
3. Ferroli moet de nog bij de consumenten in gebruik zijnde cv-ketels van de type Econpact, Ultima, MegaDense en MegaLux (laten) voorzien van een thermische beveiliging die de cv-ketel direct uitschakelt wanneer de behuizing van de warmtewisselaar te heet wordt.

De NVWA laat de Minister voor Medische Zorg en Sport weten dat de eerste twee acties direct door Ferroli zijn uitgevoerd. De derde actie betreft het aanbrengen van een thermische beveiliging als extra veiligheidsmaatregel. Die thermische beveiliging moest worden ontwikkeld en conform de wettelijke voorschriften goedgekeurd door een onafhankelijke keuringsinstelling. Door de Covid-19-maatregelen heeft dit enige vertraging opgelopen, maar inmiddels is de goedkeuring verkregen en is de productie en de uitrol ervan gestart.

De Minister voor Medische Zorg,
T. van Ark